

ידיעון הביטחון הסוציאלי בעולם

גיליון מס' 1 | חשון תשע"ו - אוקטובר 2015

מאת ד"ר ז'ק בנדלק

פתח דבר

אנו שמחים להציג את ידיעון הביטחון הסוציאלי בעולם – נייר מידע ראשון מסוגו שמפרסם מינהל המחקר והתיכנון של הביטוח הלאומי. מדי רבעון נציג פה את החדשות בתחום מדיניות הביטחון הסוציאלי במדינות שונות לנוכח האתגרים החברתיים שבהן.

הגיליון הראשון מתמקד ברפורמה בקצבאות הילדים שהונהגה בצרפת ביולי 2015, שהפכו מאוניברסליות למותנות בגובה ההכנסה. עוד בגיליון: הרפורמות בביטוח אבטלה במדינות מוכות אבטלה, הרפורמה בקביעת גיל הפרישה בהתאם לגידול בתוחלת החיים, והשוואות של מגמות הביטחון הסוציאלי בין מדינות בעולם לבין ישראל.

קריאה נעימה,
פרופ' דניאל גוטליב, סמנכ"ל מחקר ותכנון

רפורמה בקצבאות הילדים בצרפת: גובה הקצבה תלוי מעתה בגובה ההכנסה

בצרפת משולמת קצבת ילדים אוניברסלית משנת 1946. רפורמה חדשה שנועדה לצמצם את גירעונות הביטוח הלאומי הצרפתי, הפכה מיולי 2015 את הקצבה מאוניברסלית למותנית בגובה ההכנסות.

עד יוני 2015 קצבת הילדים שולמה לכל משפחה שבה שני ילדים לפחות בני פחות מ-20, מהילד השני. הקצבה שולמה עד גיל 20, וגובהה היה 129.35 אירו לילד השני ו-165.72 אירו לכל ילד נוסף מהשלישי ואילך.

ביולי 2015 נכנס לתוקף חוק מימון הביטוח הלאומי שקבע כי כל המשפחות יוסיפו לקבל קצבת ילדים אבל חלקן בסכומים מופחתים:

- למשפחה שבה שני ילדים נקבעו רמות הקצבה לפי ההכנסות כדלקמן:
  - עד 6,000 אירו נטו לחודש: אין שינוי בגובה הקצבה (129.35 אירו).
  - יותר מ-6,000 ועד 8,000 אירו נטו לחודש: מחצית הקצבה (64.67 אירו).
  - יותר מ-8,000 אירו נטו לחודש: רבע מהקצבה (32.34 אירו).
- למשפחה שבה שלושה ילדים או יותר: התקרה להכנסה הקובעת עלתה ב-500 אירו לכל ילד. כך לדוגמה, הקצבה למשפחה שבה שלושה ילדים שהכנסתה מעל 6,500 ועד 8,500 אירו נטו לחודש – תקטן.

לפי האומדנים, כ-505,000 משפחות (כ-10% מ-5 מיליון המשפחות הזכאיות בתחילת 2015) ייפגעו ממבחן ההכנסה וממשלת צרפת מצפה לחסוך 400 מיליון אירו ב-2015 (חצי שנה) ו-800 מיליון לשנה משנת 2016.

רפורמה בביטוח אבטלה: הולנד, שוודיה, דנמרק ואיטליה

בעקבות עלייה בשיעורי האבטלה, כמה מדינות האריכו את התקופה הזכאות המרבית לדמי אבטלה או העלו את גובה דמי האבטלה המרביים:

הולנד: ניתנות הקלות למי שמקבל דמי אבטלה וחוזר לעבוד, והוא יוסיף לקבל את דמי האבטלה בניכוי 70% משכרו (מיולי 2015).

שוודיה: התשלום המרבי לחודש הועלה מ-1,662 אירו ל-2,777 אירו (מספטמבר 2015).

דנמרק: מובטל שסיים את התקופה המרבית לדמי אבטלה (3 שנים) יהיה זכאי לגמלה נוספת במשך 6 חודשים, בסכום קבוע לפי הרכב המשפחה (לדוגמה: ליחיד DK 10,849 לחודש או 2000 אירו) (מאוקטובר 2015).

איטליה: התקופה המרבית לתשלום דמי אבטלה לבני פחות מ-55 תעלה מ-10 ל-12 חודשים ולבני 55 או יותר – מ-16 ל-18 חודשים (מינואר 2016).

העלאת גיל הפרישה בהתאם לגידול בתוחלת החיים: איטליה, הולנד, צרפת ופורטוגל

ב-2015 כמה מדינות באירופה העלו את גיל הפרישה כשהצמידו אותו לגידול בתוחלת החיים:

איטליה: גיל הפרישה לגבר הועלה ל-66 שנים ו-3 חודשים, ולאישה ל-63 שנים ו-9 חודשים. הגיל יעלה בהדרגה ל-67 שנים (לגברים ולנשים) מינואר 2021. ב-2050 יגיע גיל הפרישה ל-69 שנים ו-9 חודשים.

הולנד: גיל הפרישה לגבר ולאישה הועלה ל-65 שנה ו-3 חודשים, ויוסיף לעלות עד שיגיע ל-66 ב-2019 ול-67 ב-2023.

צרפת: מ-2016 גיל הפרישה יעלה ב-5 חודשים לכל שנתון, עד שיגיע ל-62 שנה למי שנולדו ב-1955 ואילך (במקום 60 שנה ב-2015).

פורטוגל: מ-2016 יעלה גיל הפרישה לגבר ולאישה מ-65 ל-66 שנה ו-2 חודשים.

הידעתם?

• סין: ביטוח בריאות אוניברסלי לכל התושבים

הרפורמה בביטוח בריאות שנחקקה בשנת 2009 נכנסת לתוקף בהדרגה: עד שנת 2020 התושבים יהיו מבוטחים בביטוח בריאות אוניברסלי. כיום רק השכירים בערים הגדולות מבוטחים בביטוח בריאות ממלכתי.

• אירלנד: הבטחת הכנסה למשפחה חד-הורית

ביולי 2015, נכנס לתוקף השלב האחרון של רפורמה שהונהגה מ-2012. רק משפחה חד הורית עם לפחות ילד אחד עד גיל 7 תהיה זכאית לגמלה (188 אירו לשבוע). גיל הזכאות של הילדים ירד מ-12 ב-2012 ל-10 ב-2013 ול-7 מ-2015. כתוצאה מהרפורמה, כ-30,000 משפחות חד-הוריות איבדו את קצבתן.

• לוקסמבורג: קצבת ילדים אחידה

מ-2016 תיכנס לתוקף רפורמה בקצבאות הילדים ולפיה גובה הקצבה יהיה אחיד לכל הילדים, (265 אירו לילד), במקום קצבה פרוגרסיבית לפי מספר הילדים במשפחה. לאחר הרפורמה, משפחה עם ילד אחד תרוויח 80 אירו לחודש לעומת משפחה שבה שני ילדים, שתפסיד 90 אירו או משפחה של חמישה ילדים שתפסיד 201 אירו לחודש.

• מדינות אירופה: שיעורי דמי ביטוח גלובליים

בשמונה מדינות אירופה, נהוג "שיעור גלובלי" של דמי ביטוח שאינו מתחלק בין ענפי ביטוח השונים (בלגיה, קפריסין, אירלנד, לטביה, נורווגיה, פורטוגל, ספרד ואנגליה). אוכלוסיות שאינן מבטחות בכל ענפי הביטוח משלמות שיעורים מופחתים.

• צרפת: 72.9 מיליון אירו למבוטחים שעברו לישראל

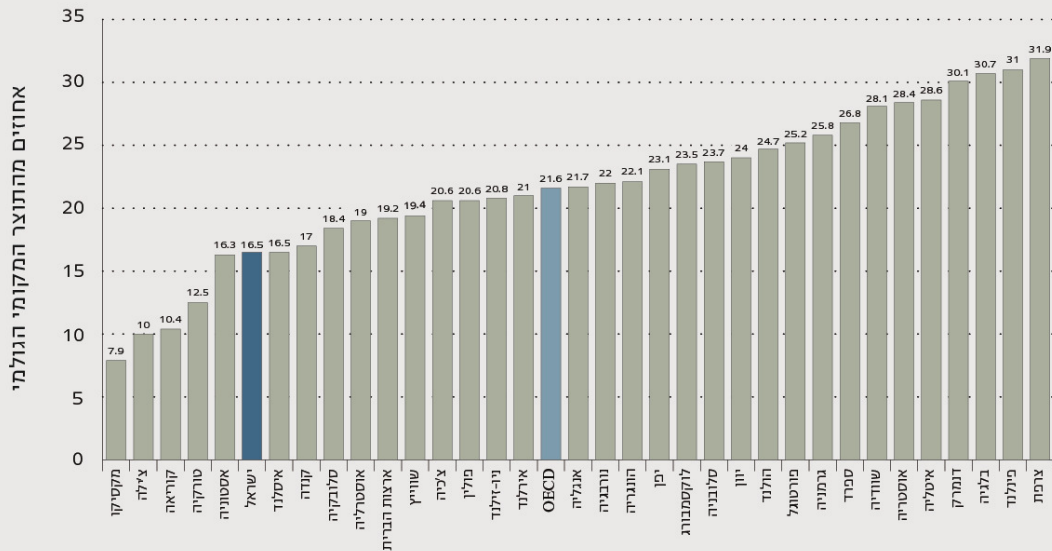
במסגרת האמנה הביטורלית (האמנה לביטחון סוציאלי בין ישראל לצרפת) שילם הביטוח הלאומי הצרפתי ב-2013 קצבאות בסך של 72.9 מיליון אירו למבוטחיו שעברו להתגורר בישראל. רוב התשלומים נוגעים לקצבת זיקנה ושארים.

המספרים מספרים: ישראל בעולם

(מתוך פרסומי הביטוח הלאומי)

- **הוצאה ציבורית לרווחה:** ב-2014 השקיעה ישראל 16.5% מהתמ"ג שלה בתחום הרווחה. ממוצע ה-OECD – 21.6% מהתמ"ג.

הוצאות רווחה ציבוריות כאחוז מהתמ"ג, מדינות OECD וישראל, 2014*

* מקור הנתונים הבינלאומיים: OECD; מקור הנתונים לישראל: המוסד לביטוח לאומי והלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

- **מובטלים המקבלים דמי אבטלה:** ב-2014, 32% מהבלתי מועסקים בישראל קיבלו דמי אבטלה לעומת 40% מהמובטלים (פחות משנה) במדינות אירופה. השיעור יורד ל-10%-15% ברומניה, פולין ואיטליה, ועולה ל-50% בצרפת ודנמרק ו-80% בגרמניה.

• **דמי מזונות:** רק ב-18 מ-31 מדינות ה-OECD שנבדקו, יש חוק תשלום דמי מזונות, כלומר ב-13 מדינות אין מענה המבטיח אמצעי קיום לאם גרושה, פרודה, ידועה בציבור או שנישאה שנית. התשלום בישראל (כ-408 אירו לחודש) הוא מהגבוהים במדינות ה-OECD, כך שישראל מובילה גם בתנאי הזכאות לדמי מזונות וגם בגובה התשלום.

מקורות

• פרסומי מינהל המחקר של הביטוח הלאומי
<http://www.btl.gov.il/Publications/Pages/default.aspx>

- OECD Data
- MISSOC: *The EU's Mutual Information System on Social Protection*
- Social Security Administration (SSA) and International Social Security Association (ISSA): *Social Security Programs Throughout the World*
- ISSA : *Social Security Country Profiles*
- ILO : *Social security inquiry database*
- European Commission : *European Social Policy Network*